

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК

Харків
2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для студентів

**Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
денної форми навчання (за вибором)**

**другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”**

**Харків
2016**

Адміністративна процедура: навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять для студентів Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України денної форми навчання (за вибором) другого (магістерського) рівня галузь знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право” / уклад.: І. В. Бойко, О.М Соловійова. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – 41 с.

У к л а д а ч і: І. В. Бойко,
О. М. Соловійова

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 18.10.2016 р.)*

1. В С Т У П

Мета вивчення навчальної дисципліни “Адміністративна процедура” – оволодіння студентами знанням щодо змісту, ознак, видів, принципів та учасників адміністративної процедури, дослідження змісту окремих елементів адміністративної процедури; набуття навичок щодо процедури складання адміністративного акта та адміністративного оскарження; засвоєння загального порядку правового регламентування адміністративних процедур у зарубіжних країнах та аналіз перспектив правового регулювання адміністративної процедури в Україні.

Лекції, практичні заняття, індивідуальні й групові консультації, виконання студентами самостійних завдань, мультимедійних проєктів та індивідуальної роботи сприятимуть поглибленому вивченню даної дисципліни.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: сутність та призначення основних категорій, пов’язаних з адміністративною процедурою (“адміністративна процедура”, “адміністративний процес”, “адміністративне провадження”, “адміністративна послуга” та ін.); нормативно-правові засади адміністративної процедури; принципи адміністративної процедури; поняття, види, форми та зміст адміністративного акта; основні теоретико-правові положення інституту адміністративної процедури; систему суб’єктів публічного адміністрування, їх правовий статус, форми та методи діяльності; основні напрями та принципи державної політики у сфері адміністративних процедур; види адміністративної процедури; зарубіжний досвід правового регулювання адміністративної процедури;

уміти: використовувати отримані знання в практичній діяльності; орієнтуватись у системі законодавства в сфері адміністративної процедури; аналізувати й коментувати положення нормативно-правових актів; аналізувати види адміністративної процедури; готувати проєкти адміністративних актів та адміністративних скарг; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими джерелами інформації.

Зважаючи на численність нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері адміністративних процедур, при вивченні навчальної дисципліни “Адміністративна процедура” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на веб-сайтах Верховної Ради України: www.zakon1.rada.gov.ua та Урядовому порталі.

Список рекомендованої літератури

Адміністративне право України. Курс лекцій: підруч. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін. / за ред. В. В. Коваленка. – Київ: Юрінком Інтер, 2013. – 872 с.

Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. – Київ: Факт, 2003. – 496 с.

Адміністративні процедури і адміністративне судочинство в Німеччині. – Київ: Німецький фонд міжнар. прав. співробітництва, 2006. – 180 с.

Картузова І. О. Адміністративно-процедурне право: навч.-метод. посіб. / І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий. – Одеса: Юрид. літ., 2008. – 288 с.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота

Р О З Д І Л І. Загальні положення про адміністративну процедуру – 70 год

1	Поняття, зміст та ознаки адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури.	19	4	4	11
2	Адміністративний акт	15	2	2	11
3	Учасники адміністративної процедури	15	2	2	11
4	Стадії адміністративної процедури. Докази та доказування в адміністративній процедурі	15	2	2	11
5	Адміністративна процедура в зарубіжних країнах та перспективи правового регулювання адміністративної процедури в Україні	13	2	-	11

Р О З Д І Л ІІ. Характеристика видів адміністративної процедури – 65 год

6	Адміністративна процедура надання адміністративних послуг	16	4	2	10
7	Адміністративна процедура державного контролю (нагляду)	14	2	2	10
8	Адміністративна процедура розгляду скарг	14	2	2	10
9	Адміністративна процедура публічних закупівель	14	2	2	10
Р а з о м		135	22	18	95

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри адміністративного
права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 2 від 20.09.2016 р.)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА”

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ

Поняття, зміст та ознаки адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури

Загальнотеоретичні підходи до розуміння юридичних процедур. Публічна адміністрація. Поняття, характерні риси адміністративної процедури. Поняття та значення принципів адміністративної процедури. Верховенство права в адміністративній процедурі. Законність як принцип адміністративної процедури. Добросовісність і розсудливість у діяльності публічної адміністрації. Пропорційність і відкритість адміністративної процедури. Принцип безсторонності та використання повноважень за належною метою. Своєчасність і розумний строк.

Адміністративний акт

Поняття та види адміністративних актів. Форма та зміст адміністративних актів. Адміністративний розсуд при прийнятті адміністративних актів. Чинність адміністративних актів. Скасування та нікчемність адміністративних актів.

Учасники адміністративної процедури

Суб'єкт публічного адміністрування як учасник адміністративної процедури. Повноваження суб'єкта публічного адміністрування. Приватні особи як учасники адміністративної процедури. Правосуб'єктність приватної особи. Права й обов'язки приватної особи. Представництво інтересів приватної особи.

Особи, які сприяють розгляду справи: свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі.

Стадії адміністративної процедури. Докази та доказування в адміністративній процедурі

Поняття стадії. Початок адміністративної процедури. Розгляд справи та слухання як стадія адміністративної процедури. Прийняття адміністративного акта як стадія адміністративної процедури.

Процес доказування в адміністративній процедурі: поняття та зміст. Характеристика окремих етапів доказування. Збір, оцінка, перевірка доказів. Суб'єкти доказування. Поняття доказів в адміністративній процедурі. Класифікація доказів.

Адміністративна процедура в зарубіжних країнах та перспективи правового регулювання адміністративної процедури в Україні

Засади і форми відносин між владою і громадянами в зарубіжних країнах. Ініціативи щодо поліпшення якості послуг урядів країн Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Характеристика законів про адміністративну процедуру в зарубіжних країнах. Резолюції та рекомендації Ради Європи щодо здійснення адміністративних процедур. Аналіз вітчизняних законопроектів щодо порядку правового регулювання адміністративної процедури.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ

Адміністративна процедура надання адміністративних послуг

Поняття та основні ознаки адміністративних послуг. Класифікація адміністративних послуг. Правові засади надання адміністративних послуг. Суб'єкти звернення та суб'єкти надання адміністративних послуг. Електронні адміністративні послуги. Центри надання адміністративних послуг.

Адміністративна процедура державного контролю (нагляду)

Поняття адміністративної процедури державного контролю (нагляду). Цілі та завдання адміністративної процедури державного контролю (нагляду). Види адміністративної процедури зі здійснення державного контролю (нагляду). Правове регулювання адміністративної процедури державного контролю (нагляду). Суб'єкти адміністративної процедури державного контролю (нагляду). Стадії адміністративної процедури державного контролю (нагляду).

Адміністративна процедура розгляду скарг

Поняття скарги. Предмет оскарження. Нормативно-правове регулювання процедури розгляду скарг. Стадії адміністративної процедури розгляду скарг. Строки у процедурі розгляду скарг. Суб'єкти процедури розгляду скарг.

Адміністративна процедура публічних закупівель

Принципи здійснення публічних закупівель. Загальні умови здійснення публічних закупівель. Застосування процедур закупівлі: відкритих торгів, конкурентного діалогу, переговорної процедури закупівлі. Особливості застосування процедури державного оборонного замовлення.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. **Поняття, зміст та ознаки адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури**

З а н я т т я 1

П л а н

Питання для обговорення

1. Публічна адміністрація: зміст та загальна характеристика.
2. Поняття та особливості адміністративної процедури.
3. Правові засади адміністративної процедури.
4. Призначення та сутність принципів адміністративної процедури.

З а в д а н н я

1. Громадянин Д. у жовтні 2016 р. переїхав на постійне місце проживання до м. Харків, а 1 груд. 2016 р. звернувся до Центру надання адміністративних послуг для реєстрації місця проживання, для чого подав документи: заяву, паспорт громадянина України, квитанцію про сплату адміністративного збору, свідоцтво про право власності на квартиру. Наступного дня громадянина Д. було повернуто паспорт з проставленою відміткою про реєстрацію місця проживання, а також вручено постанову про притягнення до адміністративної відповідальності (ст. 197 КУпАП) за порушення строків реєстрації місця проживання, передбачених законодавством.

Чи належать правовідносини, що виникли в даному випадку, до адміністративної процедури. Обґрунтуйте свою відповідь, визначивши ознаки цих відносин.

2. Назвіть правовідносини у сфері адміністративної процедури:

1) прийняття та затвердження Правил користування залізничним транспортом; 2) перевірка Міністерством освіти і науки України дотримання ліцензійних умов приватним вищим навчальним закладом; 3) відмова профспілкового комітету в наданні матеріальної допомоги студенту; 4) оскарження державним службовцем наказу керівника про накладення дисциплінарного стягнення; 5) оскарження відмови в реєстрації фізичної особи – підприємця в адміністративному порядку; 6) оскарження постанови суду про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту; 7) засідання колегії районної державної адміністрації щодо результатів роботи закладів дошкільної освіти та про підготовку останніх до опалювального сезону; 8) отримання дозволу на набуття права власності на вогнепальну гладкоствольну мисливську зброю; 9) посвідчення нотаріусом правочину щодо застави житлового будинку.

Обґрунтуйте свою відповідь, визначивши ознаки таких відносин.

3. Порядок прийняття яких правових актів буде мати ознаки адміністративної процедури:

1. Постанова Верховної Ради України “Про звільнення судді”. 2. Розпорядження Президента України “Про відставку голови Шепетівської районної державної адміністрації Хмельницької області”. 3. Наказ Міністерства юстиції України “Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень”. 4. Розпорядження Президента України Про оголошення конкурсу на зайняття вакантних посад голів місцевих державних адміністрацій. 5. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про передачу нежитлового приміщення до сфери управління Рівненської обласної держадміністрації”. 6. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ”. 7. Наказ Нацдержслужби України “Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування”. 8. Наказ керівника

департаменту обласної державної адміністрації про накладення дисциплінарного стягнення.

4. У січні 2015 р. громадянка Б. звернулась із заявою до Управління праці та соціального захисту населення з проханням видати довідку про взяття її на облік як внутрішньо переміщеної особи. У видачі довідки їй було відмовлено у зв'язку з відсутністю відмітки про реєстрацію місця проживання у паспорті. Вважаючи такі дії протиправними та дискримінаційними, вона звернулась до адміністративного суду з позовом.

Чи є підстави для визнання незаконною відмови в наданні довідки? Який принцип адміністративної процедури був порушений з боку суб'єкта владних повноважень. Розкрийте сутність цього принципу з посиланням на практику Європейського суду з прав людини.

Список нормативно-правових актів та літератури

Губерська Н. Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти: теоретико-правове дослідження: монографія / Н. Л. Губерська. – Харків: Панов, 2015. – 507 с.

Дзюндзюк В. Б. Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька; за заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової. – Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2011. – 306 с.

Ківалов С. В. Заохочувальні адміністративні процедури: монографія / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, Д. А. Козачук // Нац. ун-т “Одес. юрид. акад.” – Одеса: Фенікс, 2011. – 166 с.

Коломоєць Т. О. Адміністративні процедури у сфері захисту економічної конкуренції в Україні: теоретичний, нормативний та праксеологічний аспекти: монографія / Т. О. Коломоєць, Т. Л. Філіпова; за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя: Запоріз. нац. ун-т, 2014. – 223 с.

Адміністративні процедури у виконавчому провадженні за законодавством України: теоретико-правовий та праксеологічний аспекти: монографія / Т. О. Коломоєць, Р. С. Калінін. – Херсон: Гельветика, 2013. – 199 с.

Коломоець Т.О. Кодифікація адміністративно-процедурного законодавства України: монографія / Т. О. Коломоець, Д. С. Астахов. – Запоріжжя: Запоріз. нац. ун-т, 2011. – 230 с.

Любімова С. Ю. Адміністративні процедури у сфері господарської діяльності: монографія / С. Ю. Любімова – Харків: НікаНова, 2014. – 455 с.

Овчарук С.С. Адміністративні процедури в умовах формування правової держави: проблеми теорії та практики реалізації: монографія / С. С. Овчарук; під заг. ред. В. І. Курила. – Київ : НУБіП України, 2014. – 386 с.

Прокопенко Л. Л. Процес європеїзації та його вплив на публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр., Упр. держ. служби Голов. упр. держ. служби в Дніпропетр. обл. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2011. – 123 с.

Усаченко Л.М. Публічне адміністрування: навч. посіб. / Л. М. Усаченко, Ю. Г. Кальшин, Г. В. Коваль; Кабінет Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ: Інтерсервіс, 2013. – 185 с.

Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 1. – Ст. 1.

Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. // Там же. – 2004. – № 15. – Ст. 232.

Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції: постанова Кабінету міністрів України від 01.10.2014 р. № 509 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 81. – Ст. 2296.

З а н я т т я 2

П л а н

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Верховенство права в адміністративній процедурі.
2. Законність як принцип адміністративної процедури.
3. Добросовісність і розсудливість у діяльності публічної адміністрації.
4. Пропорційність і відкритість адміністративної процедури.
5. Принцип безсторонності та використання повноважень з належною метою.
6. Своєчасність і розумний строк в адміністративній процедурі.

З а в д а н н я

5. Громадянин В'єтнаму А. проживав на території України з 1985 р. Прибув у країну за Угодою між Урядом Соціалістичної Республіки В'єтнам та Урядом СРСР про направлення і прийняття в'єтнамських громадян на професійне навчання та роботу на підприємства і в організації СРСР від 2 квіт. 1981 р. У 2001 р. у зв'язку з прийняттям Закону України "Про імміграцію" громадянин В'єтнаму звернувся до уповноважених державних органів із заявою про видачу йому посвідки на постійне проживання в Україні. Його прохання було задоволено.

У 2015 р. управління Державної міграційної служби скасувало своє рішення про видачу А. посвідки на постійне проживання й звернулося до А. з вимогою добровільно повернутися до В'єтнаму, оскільки зникли підстави для його перебування в країні. Своє рішення управління Державної міграційної служби мотивувало тим, що в 2001 р. громадянин В'єтнаму А. подав до уповноважених органів заяву про видачу посвідки на постійне проживання з порушенням строків, передбачених Законом України "Про імміграцію".

Чи порушено принцип законності в даній ситуації? Як

принцип законності сформульовано в Конституції України? Чи наділена Державна міграційна служба України та її територіальні органи повноваженням скасовувати свої рішення?

6. Громадянин С. звернувся до відділу державної реєстрації актів цивільного стану із заявою про зміну по батькові. У цьому проханні йому було відмовлено. Відділ реєстрації посилався при цьому на положення Цивільного кодексу України, відповідно до якого фізична особа має право на зміну по батькові у разі зміни її батьком свого власного імені або виключення відомостей про нього як батька дитини з актового запису про її народження. Жодна з підстав у заяві громадянина С. зазначена не була.

Рішення про відмову С. оскаржив до начальника відділу реєстрації і в обґрунтування своїх вимог навів позицію ЄСПЛ, висловлену в рішенні у справі “Гарнага проти України”.

Ознайомтесь з рішенням ЄСПЛ у справі “Гарнага проти України” та сформуйте свою позицію щодо розуміння таких принципів адміністративної процедури як верховенство права та законність. У своїх міркуваннях врахуйте Доповідь про верховенство права, прийняту на 86 пленарному засіданні Венеціанської Комісії 25-26 берез. 2011 р.

7. У 2003 р. рішенням Київської районної ради громадянина В. було виділено земельну ділянку для ведення фермерського господарства. В цьому ж році В. отримав Державний акт на право користування землею. Згодом він звернувся до Київської ради з проханням виділити земельну ділянку в натурі. Проте отримав відмову. Районна рада повідомила, що в 2009 р. скасувала своє попереднє рішення від 2003 р., аргументувавши його помилковістю прийняття. Тоді В. звернувся до суду за захистом порушеного права. Суд визнав рішення районної ради 2009 р. незаконним.

Проаналізуйте ситуацію згідно з чинним законодавством. Які принципи були порушені при прийнятті та скасуванні актів органів місцевого самоврядування?

8. Громадянин звернувся до головного управління містобудування та архітектури райдержадміністрації із запитом щодо надання інформації про земельні ділянки комунальної форми власності у межах району не надані у користування, що можуть бути використані під забудову. Згодом він отримав відповідь, у якій зазначалося, що така інформація обмежена в доступі і не може бути надана. Громадянин надіслав скаргу голові райдержадміністрації, в якій висловив позицію, що його право на доступ до публічної інформації порушено, а також наполягав на необхідності притягнення винуватих осіб до відповідальності.

Чи вважаєте Ви відповідальність суб'єктів публічного адміністрування принципом адміністративної процедури. Як цей принцип закріплений у законодавстві? Який конкретний прояв має зазначений принцип у даній ситуації?

Список нормативно-правових актів та літератури

Адміністративна процедура та адміністративні послуги: зарубіжний досвід і пропозиції для України / Авт.-упоряд. В. П. Тимошук ; відп. ред. І. Б. Коліушко ; Центр політико-правових реформ. – Київ: Факт, 2003. – 495 с.

Картузова І. О. Адміністративно-процедурне право: навч.-метод. посіб. / І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий ; Одес. нац. юрид. акад. – Одеса: Юрид. літ., 2008. – 288 с.

Процедури в адміністративному праві України: теорія і практика / С. М. Тараненко, Р. С. Алімов ; Донец. ун-т економіки та права. – Севастополь; Донецьк: Вебер, 2003. – 167 с.

Соловійова О.М. Принципи адміністративної процедури // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна: зб. наук. пр. – Харків: Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 988. – Серія “Право”. – Вип. 10. – С. 149-155.

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. // Там же. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 41. – Ст. 197.

Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. // Там же. – 2010. – № 38. – Ст. 509.

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Там же. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

Про Державну міграційну службу України: положення, затв. постановою Кабінету міністрів України від 20.08.2014 р. № 360 // Офіц. вісн. України. – № 69. – Ст. 1923.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі “Гарнага проти України” від 16.08.2013 р. // Там же. – 2014. – № 1. – Ст. 30.

Т е м а 2. Адміністративний акт

П л а н

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття та види адміністративних актів.
2. Форма та зміст адміністративних актів.
3. Адміністративний розсуд при прийнятті адміністративних актів.
4. Чинність адміністративних актів.

З а в д а н н я

9. *Чи належать зазначені рішення (дії) Міністерства юстиції України до адміністративних актів?*

1) внесення відомостей до Реєстру громадських об'єднань інформації про створення Громадської спілки “Мрія”; 2) наказ Міністра юстиції України про затвердження граничної чисельності працівників Мін'юсту України; 3) звернення до суду з позовом про заборону політичної партії; 4) рішення щодо невідповідності найменування юридичної особи вимогам Закону України “Про засудження комуністичного та

націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки”; 5) наказ Міністра юстиції України про призначення на посаду заступника Міністра юстиції України – керівника апарату; 6) надання інформаційної довідки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань для проставлення апостиля; 7) складання протоколу про адміністративне правопорушення; 8) консультація засвідчувальному центру та центру сертифікації ключів з питань, пов’язаних із використанням електронного цифрового підпису; 9) апостиль на офіційних документах; 10) встановлення умов допуску громадян та посадових осіб органів місцевого самоврядування, уповноважених на вчинення нотаріальних дій, до провадження нотаріальної діяльності; 11) анулювання свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта особі, яка не є працівником державних спеціалізованих установ.

Обґрунтуйте відповідь.

10. Загальними зборами учасників ТОВ “Тріумф” було вирішено змінити організаційно-правову форму та розпочати процедуру його припинення шляхом перетворення в Публічне акціонерне товариство (ПАТ) “Тріумф”. Учасники ТОВ “Тріумф” також прийняли рішення здійснити випуск акцій з метою конвертації часток ТОВ “Тріумф”.

Для здійснення реєстрації емісії акцій уповноважена особа ТОВ “Тріумф” подала до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку заяву про реєстрацію випуску акцій з додатками.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку відмовила в реєстрації випуску акцій ПАТ “Тріумф”, мотивувавши своє рішення тим, що подані документи не відповідають вимогам законодавства.

“Тріумф” звернулося з адміністративним позовом до суду, в якому просило визнати рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про відмову в реєстрації випуску акцій незаконним і зобов’язати здійснити таку реєстрацію.

Представник Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в судовому засіданні заявив, що дана комісія наділена дискреційними повноваженнями щодо прийняття рішень, пов'язаних із реєстрацією випуску акцій, і тому в суді не може бути поставлено питання про законність такого рішення.

Проаналізуйте чинне законодавство і поміркуюте, чи дійсно повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з реєстрації випуску акцій носять дискреційний характер. Зверніться до Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2 стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень, прийнятих Комітетом Міністрів 11.03.1980 р., та судової практики (ухвала ВАСУ від 17.12.2015 р. № 54597702 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54597702>; ухвала ВАСУ від 11.02.2016 р. № 55870533 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55870533>) та охарактеризуйте повноваження суб'єктів публічного адміністрування, що здійснюються за його розсудом (дискреційні повноваження).

11. Рішенням, прийнятим на сесії сільської ради, громадянина А. було надано дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (для подальшої передачі у власність) площею 0,25 га. Після отримання такого рішення А. уклав договір із землевпорядною організацією та замовив виготовлення технічної документації на землю. Через місяць сільська рада скасувала своє рішення і повідомила А. про те, що раніше відведена йому земельна ділянка повернута до власності громади села.

Чи вправі орган місцевого самоврядування скасовувати раніше прийняті цим органом рішення. Запропонуйте для А. ефективний спосіб захисту порушеного права.

12. Громадянин звернувся до державного реєстратора із заявою про державну реєстрацію фізичної особи підприємцем. До цього документа він додав заяву про обрання фізичною осо-

бою спрощеної системи оподаткування.

Проаналізуйте законодавство та з'ясуйте, у якій формі має здійснюватися державна реєстрація фізичної особи – підприємця. Які акти (рішення або дії) слід прийняти (вчинити) при цьому?

Список нормативно-правових актів та літератури

Тимошук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії / В. П. Тимошук ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Центр політ.-прав. реформ. – Київ: Конус-Ю, 2010. – 296 с.

Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст.170.

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Там же. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Там же. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Харківської міськради щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 19, ст. 144 Конституції України; ст. 25, ч. 14 ст. 46; ч. 1, 10 ст. 59 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” (справа про скасування актів органів місцевого самоврядування) від 16.04.2009 № 7-рп/2009 // Офіц. вісн. України. – 2009. – № 32. – Ст. 1084.

Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: постанова Кабінету міністрів від 02.07.2014 р. № 228 // Там же. – 2014. – № 54. – Ст. 1455.

Порядок здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання, затв. рішенням Комісії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 09.04.2013 р. № 520 // Там же. – 2013. – № 41. – Ст. 1493.

Тема 3. Учасники адміністративної процедури

П л а н

Питання для обговорення

1. Суб'єкт публічного адміністрування як учасник адміністративної процедури. Його повноваження.
2. Приватні особи. Правосуб'єктність приватної особи. Права й обов'язки.
3. Особи, які сприяють розгляду справи: свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі.

З а в д а н н я

13. Національна поліція України розмістила на веб-порталі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України інформацію про проведення відкритих торгів щодо поставки для потреб Національної поліції України рідинного палива, газу та мастил.

Визначте учасників цієї процедури публічних закупівель. Який орган слід вважати органом оскарження у процедурах публічних закупівель?

14. Особи 15-річного віку вирішили заснувати молодіжну громадську організацію “Молодь України”, провели установчі збори, прийняли статут і уповноважили свого представника подати документи для реєстрації громадської організації без статусу юридичної особи.

Державний реєстратор відмовив у прийнятті документів від 15-річної особи, мотивуючи своє рішення недосягненням нею повноліття, що, на думку представника влади, обмежує її дієздатність у відносинах з органом державної реєстрації.

Висловіть свою думку щодо можливості 15-річної особи ініціювати процедуру реєстрації громадської організації.

15. Громадянин отримав відмову в реєстрації права власності на нерухоме майно і вирішив оскаржити це рішення. Він попросив розглянути скаргу за участі його представника.

Чи може представник скаржника бути учасником процедури розгляду скарги? Хто може виступати в якості представника?

16. Міськрада прийняла рішення про розроблення генерального плану села. Виконавчий комітет міськради для виконання такого рішення здійснив низку дій, передбачених законодавством про містобудування.

Окресліть учасників процедури розроблення та затвердження генерального плану населеного пункту та визначте повноваження, права й обов'язки цих учасників.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 9. – Ст.89.

Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 01.12.1998 р. // Там же. – 1999. – № 1. – Ст. 2.

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Там же. – 1996. – № 47. – Ст. 257.

Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. // Там же. – 2011. – № 34. – Ст. 343.

Порядок розгляду скарг у сфері державної реєстрації, затв. постановою Кабінету міністрів України від 25 груд. 2015 р. № 1128 // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 2. – Ст. 109.

Тема 4. Стадії адміністративної процедури. Докази та доказування в адміністративній процедурі

П л а н

Питання для обговорення

1. Поняття стадії адміністративної процедури.
2. Початок адміністративної процедури.
3. Розгляд справи та слухання як стадія адміністративної процедури.
4. Процес доказування в адміністративній процедурі: поняття та зміст.
5. Поняття доказів в адміністративній процедурі. Класифікація доказів.

З а в д а н н я

17. Фізична особа – підприємець Д. вирішив зайнятися охоронною діяльністю. Для цього він звернувся із заявою до відповідного органу МВС України для отримання ліцензії. До заяви Д. додав копію паспорта та документи, що підтверджують відповідність установленим умовам залучення та відсутність обмежень стосовно працівників, задіяних до здійснення охоронних заходів. Під час вивчення документів органом ліцензування було встановлено, що Д. не мав вищої юридичної освіти, а стаж його роботи на посаді офіцерського складу Служби безпеки України становив два з половиною роки.

Яке рішення має прийняти орган ліцензування згідно з чинним законодавством? Що може бути доказами по цій справі? Охарактеризуйте центральну стадію провадження з надання ліцензії з охоронної діяльності.

18. До адміністратора Ж-ської міськради звернувся суб'єкт господарювання з проханням про отримання дозволу на здійснення торгівлі алкогольними та тютюновими виробами. Адміністратор відмовився реєструвати заяву в журналі, поси-

лаючись на те, що йому не надано інші необхідні документи.

Визначте, чи правомірні дії адміністратора? Які документи потрібно надавати для отримання дозволу на здійснення підприємницької діяльності крім заяви?

19. Акредитаційна комісія МОЗ України проводила позачергову акредитацію медичного закладу. За її результатами було прийнято рішення про анулювання акредитаційного сертифіката, про що повідомлено відповідний орган ліцензування в 20-денний термін. Це рішення акредитаційна комісія мотивувала тим, що під час планової перевірки дотримання медичним закладом ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері охорони здоров'я було виявлено несвочасне і неякісне забезпечення надання медичної допомоги. Не погодившись з результатами акредитації, керівник медичного закладу оскаржив експертний висновок до суду. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви, пославшись на те, що згідно з чинним законодавством у разі незгоди з експертним висновком керівник закладу будь-якої форми власності повинен подати протягом 10 робочих днів з дати ознайомлення з експертним висновком апеляцію до МОЗ України з вимогою провести повторну експертну оцінку експертною групою у новому складі, а вже потім звертатися до суду.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Охарактеризуйте стадії процедури акредитації медичних закладів.

20. Фізична особа – підприємець Г. – звернулася до Міністерства економічного розвитку та торгівлі України з заявою про видачу ліцензії на право надавати послуги у сфері туризму. До заяви підприємець додав копію диплома про вищу освіту у сфері туризму, відомості щодо місць провадження туроператорської діяльності та копію договору, укладеного зі страховою компанією про обов'язкове страхування туристів. При цьому Г. повідомила Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, що бажає займатися тільки внутрішнім туризмом і не має наміру організовувати туристичні поїздки за кордон, тому немає необхідності підтвердження фінансового забезпечення цивільної відповідальності перед туристами. Представник орга-

ну ліцензування прийняла документи за описом та повідомила, що розгляд і прийняття рішення займе приблизно 30 днів у зв'язку з великою кількістю бажаючих отримати ліцензію.

Чи відповідають дії працівника органу ліцензування приписам нормативно-правових актів? Чи вміщують законодавчі акти вимоги до документів для отримання ліцензії? Яким чином орган ліцензування оцінює докази, надані приватною особою як учасником адміністративної процедури?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/22219/paran168#n168>

Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів: Закон України від 19.12.1995 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 46. – Ст. 345.

Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. // Там же. – 1995. – № 31. – Ст. 241.

Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності: постанова Кабінету міністрів України від 11.11.2015 р. № 991 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 97. – Ст. 3319.

Про Тимчасовий порядок видачі ліцензій на право імпорту, експорту, оптової торгівлі спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів і роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами: постанова Кабінету міністрів України від 13.05.1996 р. № 493. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/493-96-%D0%BF>

Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету міністрів України від 05.08.2015 р. № 609. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF>

Про затвердження Правил роздрібної торгівлі алкогольними напоями: постанова Кабінету міністрів України від 30.07.1996 р. № 854. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/854-96-%D0%BF>

Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я: постанова Кабінету міністрів України від 15.07.1997 р. № 765 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 29. – Ст. 61.

Тема 5. Адміністративна процедура в зарубіжних країнах та перспективи правового регулювання адміністративної процедури в Україні

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Засади і форми відносин між владою і громадянами в зарубіжних країнах.

2. Ініціативи щодо поліпшення якості послуг урядів країн Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).

3. Резолюції та рекомендації Ради Європи щодо здійснення адміністративних процедур.

4. Аналіз вітчизняних законопроектів щодо порядку правового регулювання адміністративної процедури.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Авт.-упоряд. В. П. Тимошук. – Київ: Факт, 2003. – 496 с.

Адміністративне право зарубіжних країн [курс лекцій] / О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. Є. Користін та ін.; за ред. О. В. Кузьменко; НАВС. – Київ: Юрінком Інтер, 2014. – 525 с.

Михайлюк Я. Б. Загальна характеристика правового ре-

гулювання надання адміністративних послуг в Європейському Союзі / Я. Б. Михайлюк // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. – 2015. – Серія “Право”. – Вип. 34. – Т. 2. – С. 113-117.

Адміністративні процедури і адміністративне судочинство в Німеччині: зб. матеріалів. – Київ: Німец. фонд міжнар. прав. співробітництва, 2006. – 180 с.

Т е м а 6. Адміністративна процедура надання адміністративних послуг

П л а н

П и т а н н я   д л я   о б г о в о р е н н я

1. Поняття та основні ознаки адміністративних послуг.
2. Класифікація адміністративних послуг.
3. Правові засади надання адміністративних послуг.
4. Процедура надання адміністративних послуг.

З а в д а н н я

21. *Зверніться до приписів ст. 8 Закону України “Про адміністративні послуги”, Закону України “Про нотаріат”, постанови Кабінету Міністрів України “Про розмір плати за видачу свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю” та наказу Міністерства юстиції України “Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю” та складіть інформаційну картку адміністративної послуги з видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю.*

22. Начальник Головного управління Національної поліції області анулював дозвіл на зберігання і носіння мисливської гладкоствольної зброї, виданий громадянину А. Рішення про анулювання дозволу було прийнято на підставі акта, складеного працівниками поліції, де було зафіксовано, що А. зловживає спиртними напоями та перебуває на обліку в наркологічному

диспансері, однак А. з таким рішенням не погодився, вважаючи, що в даному випадку був порушений один із основних принципів надання адміністративних послуг, а саме: захищеність персональних даних щодо стану його здоров'я.

Чи правий в даній ситуації А? Чи належить така діяльність поліції до надання адміністративних послуг? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на положення чинного законодавства. Наведіть характерні ознаки адміністративних послуг.

23. Громадянин Г. звернувся до Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП) з проханням вклеїти фотокартку у паспорт у зв'язку з досягненням 45-річного віку. В наданні такої послуги йому було відмовлено. Адміністратор ЦНАП пояснив Г, що тому слід звернутися за зареєстрованим місцем проживання. Однак Г. припустив, що рішення про відмову в наданні адміністративної послуги є незаконним, адже ч. 2 ст. 9 Закону України “Про адміністративні послуги” закріплює, що особа, у тому числі фізична особа – підприємець, має право на отримання адміністративної послуги незалежно від реєстрації її місця проживання.

Чи порушено право громадянина на отримання адміністративної послуги? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

24. *На підставі аналізу положень Закону України “Про адміністративні послуги” визначте, чи належать зазначені види діяльності до адміністративних послуг?*

1) проведення Науково-метрологічним центром калібрування та перевірки засобів вимірювальної техніки; 2) засвідчення нотаріусом вірності копій (фотокопій) документів; 3) видача посвідчення учасника бойових дій і відповідного нагрудного знака; 4) видача свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю; 5) оприлюднення публічної інформації на інформаційних стендах органу виконавчої влади; 6) надання інформації за запитами на доступ до публічної інформації; 7) видача ліцензії на виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї; 8) видача до-

зволів на виготовлення, придбання, зберігання, обліку, охорону, перевезення і використання сильнодіючих отруйних речовини I, II кл. безпечності; 9) реєстрація місця проживання фізичної особи; 10) отримання паспорта громадянина України для виїзду за кордон; 11) звернення до примусового виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу.

Відповідь обґрунтуйте. Наведіть характерні ознаки адміністративних послуг.

Список нормативно-правових актів та літератури

Афанасьєв К. К. Адміністративні послуги: навч. посіб. / К. К. Афанасьєв. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2010. – 175 с.

Дрозд О. Ю. Безконтактні адміністративні послуги державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру: питання теорії та практики : монографія / О. Ю. Дрозд, О. В. Левченко ; НДІ публіч. права. – Київ: НДІ публіч. права, 2016. – 223 с.

Буханевич О. М. Адміністративні послуги в Україні: теорія та практика реалізації : монографія / О. М. Буханевич ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2015. – 385 с.

Науково-практичний коментар до Закону України “Про адміністративні послуги” / О. Ф. Андрійко та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука; Центр політико-правових реформ, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Київ: Москаленко О. М., 2013. – 391 с.

Система управління якістю адміністративних послуг: навч. посіб. / Упоряд. Є. М. Хриков. – Луганськ : ДЗ “ЛНУ ім. Тараса Шевченка”, 2012. – 207 с.

Соловійова О. М. Принципи надання адміністративних послуг // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2013. – Серія “Право”. – Вип. № 14. – С. 87-91.

Соловійова О. Н. Требовання к качеству административ-

них услуг / О. Н. Соловйова // *Legea si Viata*. – Republica Moldova, Februarie 2015. – С. 95-99.

Тимошук В. П. Оцінка якості адміністративних послуг / В. П. Тимошук, А. В. Кірмач ; відп. ред. І. Б. Коліушко; Центр політико-правових реформ. – Київ: Факт, 2005. – 88 с.

Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 32. – Ст.409.

Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. // Там же. – 2015. – № 23. – Ст.158.

Про затвердження Положення про дозвільну систему: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF>

Т е м а 7. Адміністративна процедура державного контролю (нагляду)

П л а н

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття адміністративної процедури державного контролю (нагляду).
2. Цілі та завдання адміністративної процедури державного контролю (нагляду).
3. Види адміністративної процедури зі здійснення державного контролю (нагляду).
4. Правове регулювання адміністративної процедури державного контролю (нагляду).
5. Стадії адміністративної процедури державного контролю (нагляду).

З а в д а н н я

25. Державна служба лікарських засобів та контролю за наркотиками у Харківській обл. у зв'язку з підозрою у фальсифікації прийняла розпорядження, згідно з яким:

- тимчасово заборонила реалізацію та застосування лікарського засобу “Форте-Мезім”;
- зобов'язала суб'єктів господарювання, які здійснюють його реалізацію, зберігання та застосування, вжити заходів щодо вилучення шляхом поміщення в карантин зразків зазначеного лікарського засобу.

Чи відповідають вжиті заходи чинному законодавству? Посилаючись на положення нормативно-правових актів, наведіть підстави для проведення перевірок Державною службою лікарських засобів та контролю наркотиків. Охарактеризуйте процедуру встановлення тимчасової заборони лікарських засобів на території України

26. У зв'язку з виявленням факту самочинного будівництва балкону на першому поверсі багатоповерхового житлового будинку посадова особа органу державного архітектурно-будівельного контролю видала громадянину Л. припис про добровільне усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності протягом 10 робочих днів. Після сплину вказаного строку та встановлення факту невиконання припису посадова особа прийняла рішення про знесення самочинно збудованого об'єкта. Наступного дня рішення було виконано працівниками житлово-експлуатаційної компанії.

Чи відповідають дії посадової особи органу державного архітектурно-будівельного контролю положенням законодавства? Охарактеризуйте правові та організаційні основи контролю у сфері містобудівної діяльності. Визначте процедуру знесення самочинно збудованих об'єктів.

27. До обласного управління Державної санітарно-епідеміологічної служби надійшли скарги громадян щодо незручностей у проживанні через діяльність піцерії “Black night”.

Скаржники заявили про шум у нічний час доби від озвучення закладу та порушення громадського порядку під час роботи закладу. У зв'язку з цим обласним лабораторним центром Держсанепідемслужби України було проведено лабораторно-інструментальні дослідження житлової забудови та встановлено перевищення рівня шуму майже в два рази. Обласна рада звернулася до адміністративного суду з позовом про обмеження діяльності закладу ресторанного господарства “Black night” з 08:00 години до 22:00 години.

Яке, на Вашу думку, рішення має прийняти адміністративний суд? Який орган уповноважений здійснювати відповідні заходи реагування щодо припинення порушень санітарного законодавства? Охарактеризуйте процедуру санітарно-епідеміологічного нагляду.

28. Службові особи Державної екологічної інспекції області прибули до КП “Водоканал” для проведення позапланової перевірки додержання законів у природоохоронній сфері. Директор КП не допустив їх на підприємство через ненадання копій документів, передбачених ст.10 Закону України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”. Службові особи наполягали допустити їх на територію підприємства, посилаючись на ст. 11 зазначеного Закону, що встановлює відповідний обов’язок суб’єкта господарювання.

Чи правомірні вимоги службових осіб органу державного нагляду (контролю)? Який порядок допуску службових осіб контролюючих органів для здійснення заходів державного контролю (нагляду)?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.

Про регулювання містобудівної діяльності 17.02.2011 р. // Там же. – 2011. – № 34. – Ст. 343.

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 27. – Ст.218.

Про затвердження Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні: постанова Кабінету міністрів України від 22.06.1999 р. № 1109 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 25. – Ст. 127.

Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю: постанова Кабінету міністрів України від 23.05.2011 р. № 553 // Там же. – 2011. – № 40. – Ст. 1647.

Про затвердження Порядку встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України: наказ МОЗ України від 22.11.2011 р. № 809 // Там же. – 2012. – № 11. – Ст. 429.

Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі: наказ МОЗ України від 29.09.2014 р. № 677 // Там же. – 2014. – № 98. – Ст. 2857.

Т е м а 8. Адміністративна процедура розгляду скарг

П л а н

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття скарги. Предмет оскарження.
2. Правове регулювання процедури розгляду скарг.
3. Стадії адміністративної процедури розгляду скарг.
4. Строки у процедурі розгляду скарг.

З а в д а н н я

29. Фізична особа – підприємець 1 жовт. 2016 р. отримав від районної податкової інспекції податкове повідомлення-рішення (ППР) про визначення суми грошового зобов'язання платника податків. Не погоджуючись з цим рішенням, 9 жовт.

підприємець оскаржив його до Головного управління Державної фіскальної служби України в Харківській обл. А вже 30 жовт. підприємець, не отримавши відповіді на свою скаргу, звернувся до районної податкової інспекції з вимогою нарахувати йому таку суму грошового зобов'язання, яку він указав у скарзі.

Чи правий підприємець? Який порядок розгляду скарг платників податків?

30. Громадянка А. 15 серп. 2016 р. відправила поштою до головного управління Національної поліції України в Харківській обл. листа, в якому скаржилася на дії прокурора Харківської обласної прокуратури. Начальник управління залишив скаргу без розгляду, оскільки порушене питання не входить до компетенції Національної поліції. Через місяць А. звернулася до суду з адміністративним позовом, в якому просила визнати бездіяльність начальника управління Національної поліції в Харківській обл. незаконною та зобов'язати його скерувати скаргу до органу, уповноваженого розглянути її по суті.

Як Ви вважаєте, чи порушена процедура розгляду скарг? Чи задовольнить суд вимоги А.?

31. Громадська організація “Федерація ЧАН КАРАТЕ” звернулася до Голови обласної державної адміністрації зі скаргою на бездіяльність Департаменту молоді і спорту обласної держадміністрації. У скарзі громадська організація просила визнати протиправною відмову начальника Департаменту в укладенні договору про співпрацю та зобов'язати включити громадську організацію до календарного плану проведення спортивних змагань. “Федерація ЧАН ХУН КАРАТЕ” неодноразово зверталася до начальника Департаменту для налагодження співпраці з метою зміцнення здоров'я та фізичного розвитку підростаючого покоління, залучення до культури східного єдиноборства. Тому, на думку представників громадської організації, відмова Департаменту від укладення договору про співпрацю суперечить Конституції України та чинному законодавству України.

Дайте юридичний аналіз ситуації з посиланням на нормативно-правові акти? Чи є підстави для оскарження бездіяльності суб'єкта владних повноважень?

32. Сімнадцятирічний Ф. звернувся до державного реєстратора зареєструвати його як підприємця. У проведенні державної реєстрації Ф. було відмовлено, оскільки на момент звернення із відповідним проханням він не досяг повноліття. В той же день Ф. на електронну адресу територіального органу Міністерства юстиції України надіслав скаргу на бездіяльність державного реєстратора.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Охарактеризуйте процедуру оскарження у сфері державної реєстрації? Як в даному випадку мав діяти Ф.?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.

Про затвердження Порядку розгляду скарг у сфері державної реєстрації: постанова Кабінету міністрів України від 25.12.2015 р. № 1128 // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 2. – Ст. 109.

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 257.

Податковий кодекс України // Там же. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст.112.

Порядок оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами, затв. наказом Міністерства фінансів України від 21.10.2015 р. № 916 // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 2. – Ст. 129.

Тема 9. Адміністративна процедура публічних закупівель

П л а н

Питання для обговорення

1. Принципи здійснення публічних закупівель.
2. Загальні умови здійснення публічних закупівель.
3. Застосування процедур закупівлі: відкритих торгів, конкурентного діалогу, переговорної процедури закупівлі.
4. Особливості застосування процедури державного оборонного замовлення.

З а в д а н н я

33. Регіональна філія “Південно-Західна залізниця” ПАТ “Укрзалізниця” оприлюднила на електронному порталі публічних закупівель інформацію про процедуру закупівлі послуги з проведення капітально-відновлювального ремонту пасажирських вагонів типу СВ з обладнанням вакуумними туалетами та новою системою кондиціонування повітря на суму 42 185 000 грн. Громадянин В. звернувся до тендерного комітету з пропозицією надати необхідні послуги, в якій указав умови виконання робіт. Тендерному комітету стало відомо, що В. має не зняту й не погашену судимість за крадіжку.

Чи вправі замовник публічних закупівель відхилити тендерну пропозицію В.?

34. Міністерством екології та природних ресурсів України було укладено угоду з австрійською компанією “Austroplan Austrian Engineering GmbH” на впровадження технологій дистанційного зондування землі вартістю 49,38 млн грн. При цьому було відхилено найдешевшу пропозицію – від Харківського національного університету міського господарства, який запропонував послуги лише за 250 тис. грн. Формальною підставою

відхилення стала вимога щодо участі в проєкті іноземних учасників.

Чи є законною така вимога? Зробіть юридичний аналіз ситуації.

35. Відділ освіти райдержадміністрації уклав з ТОВ “Тріумф” договір на постачання продуктів харчування для потреб навчальних закладів району. Представник ТОВ “Ведмедик” звернувся до обласного відділення Антимонопольного комітету України зі скаргою, в якій зазначалося, що про процедуру публічних закупівель відділом освіти районної державної адміністрації не було публічно оголошено, що унеможливило участь ТОВ “Ведмедик” у відкритих торгах. Уповноважена особа замовника (відділу освіти) пояснила причину неоприлюднення інформації про публічні закупівлі тим, що відділ освіти отримав пропозицію від ТОВ “Тріумф”, яка за ціною та якістю товару цілком їх задовольняла.

Чи було порушено процедуру публічних закупівель? Якої процедури слід дотриматися замовнику, щоб укласти договір закупівлі?

36. Міністерство оборони України проводило переговорну процедуру закупівлі товарів для потреб військових. Згодом у замовника (Міністерства оборони України) зник доступ до мережі Інтернет. Через два дні Міністерством було прийнято рішення делегувати Службі безпеки України повноваження продовжити переговорну процедуру й укласти договір закупівлі із переможцем електронних торгів.

Чи законні рішення Міністерства оборони України?

Список нормативно-правових актів та літератури

Мельников О. С. Особливості публічних закупівель як об’єкта державного регулювання економіки / О. С. Мельников // Теорія та практика державного управління. – 2016. – № 1 (52). – С. 1-7.

Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 9. – Ст.89.

Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони: Закон України від 12.05.2016 р. // Там же. – 2016. – № 24. – Ст. 488.

Порядок розміщення інформації про публічні закупівлі, затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18.03.2016 р. № 477 // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 25. – Ст. 1013.

5. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу “Адміністративна процедура”

Курс	Рівень, галузь, спеціальність	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
Кількість кредитів ECTS: 4,5 Загальна кількість годин: 135	“Магістр” 08 “Право” 081 “Право”	Лекції: 22 Практичні заняття: 18 Самостійна робота: 95 Види контролю: залік за результатами практичних занять

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Адміністративна процедура”, формуванню у них умінь та навичок самостійно одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- опрацювання літератури відповідно до тем лекцій;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Під час самостійної роботи необхідно опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативно-правові акти, практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

З М І С Т

1. Вступ.....	3
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	5
3. Програма навчальної дисципліни “Адміністративна процедура”.....	6
4. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	9
Тема 1. Поняття, зміст та ознаки адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури.....	9
Тема 2. Адміністративний акт.....	16
Тема 3. Учасники адміністративної процедури.....	20
Тема 4. Стадії адміністративної процедури. Докази та доказування в адміністративній процедурі.....	22
Тема 5. Адміністративна процедура в зарубіжних країнах та перспективи правового регулювання адміністративної процедури в Україні.....	25
Тема 6. Адміністративна процедура надання адміністративних послуг.....	26
Тема 7. Адміністративна процедура державного контролю (нагляду).....	29
Тема 8. Адміністративна процедура розгляду скарг.....	32
Тема 9. Адміністративна процедура публічних закупівель.....	35
5. Поточний контроль знань студентів.....	38
6. Самостійна робота студентів.....	39

Навчальне видання

Електронне видання

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для студентів

**Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
денної форми навчання (за вибором)**

другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”

У к л а д а ч і: БОЙКО Ірина Володимирівна,
СОЛОВІЙОВА Ольга Миколаївна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *В. В. Арнаутова*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*